

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum temporalia sint propter sandalum dimittenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super quas finis quadragesimas etia articulum octauum.

In artic. 8. in principio corporis nota diligenter, quod sicut magna est differentia inter communitatem, & rectores illius respectu bonorum communium, quia rector est sicut depositarius, & dispensator: ipsa uero communitas est dominus rerum suarum. per hoc communitas non tenetur ad seruandum bonum suum licet rectores teneantur ad conseruandum, sicut depositarius bonorum alienorum &c. ita magna est differentia inter prelatos Ecclesie, & in cludendo etiam Papam, & ipsam Ecclesiam quia nec Papa nec aliquis prelati est Dominus rerum Ecclesie, sed Ecclesia ipsa est dominus: qui donatores non docent, & transferunt iura sua in Papam, aut prelatum, sed in Ecclesiam Romanam, vel talem. Et propterea de prelati dicitur in littera, quod teneatur de necessitate salutis ad conseruationem bonorum Ecclesie. Non autem hoc dicitur de ipsa Ecclesia, quae est domina, quae potest de suis disponere, sicut domina. Nec potest propterea Papa habet plenitudinem potestatis ecclesiasticae, ob hoc potest de bonis Ecclesie disponere, sicut potest ecclesia: quoniam plenitudo potestatis ecclesiasticae ipsius Papae, intelligitur in spiritualibus tantum. De temporalibus enim in ordine ad spiritualia potestatem habet. Hac enim spirituali potestatem dedit Christus Petro, Matth. 16. Tibi dabo claves regni caelorum. & quicumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis: & quicumque solueris super terram, erit solutum & in caelis. Claves regni caelorum dicit, & non regni mundi huius: & spiritualium cibum mandauit dandum Ioanni ultimo. Pisce oves meas. Unde ita teneatur ad restitutionem, qui a Papa bona ecclesie probitro Papae habuerunt, & dicitur, exalcentur: & magnificenter: sicut qui ab aliis prelati similia Ecclesie bona acceperunt.

ARTICVLVS VIII.

Verum propter scandalum sint temporalia dimittenda.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod temporalia sint dimittenda propter scandalum. Magis enim debemus diligere spirituales salutem proximi, quam impediri per scandalum, quam quocumque temporalia bona: sed id quod minus diligimus, dimittimus propter id, quod magis diligimus. ergo temporalia magis debemus dimittere ad uitandum scandalum proximorum.

¶ 2 Preterea. Secundum regulam Hieronymi. omnia que possunt praetermitti salua triplici ueritate, sunt propter scandalum dimittenda: sed temporalia possunt praetermitti salua triplici ueritate. ergo sunt propter scandalum dimittenda.

¶ 3 Praet. In temporalibus bonis nihil est magis necessarium, quam cibus: sed cibus est praetermittendus propter scandalum, secundum illud Rom. 14. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. ergo multo magis omnia alia temporalia sunt propter scandalum dimittenda.

¶ 4 Praet. Temporalia nullo conuenientiori modo conseruare, aut recuperare possumus, quam per iudicium: sed iudicium uti non licet, & praecipue cum scandalo. dicitur enim Matth. 5. Ei, qui uult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. & 1. ad Corinth. 6. Iam quidem omnino delictum est in uobis, quod iudicia habetis inter uos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem parimini? ergo uidetur quod temporalia sint propter scandalum dimittenda.

¶ 5 Praeterea. Inter omnia temporalia minus uidentur dimittenda.

A Omnis namque donatio Ecclesiastica rei pietate, uel necessitate uacua, non distributio, sed dissipatio est a dispensatore usurpata. ¶ In eadem parte eiusdem articuli, caue ne haec sententia, scilicet, quod prelati teneantur ad temporalia Ecclesie bona de necessitate salutis &c. uelamen fiat auaritia personarum ecclesiasticarum. Et sub hoc praetextu pauperes sine misericordia uehent, repetendo bona Ecclesie, & postposito charitatis ordine temporalia spiritualibus preponant. Meminerint in primis pauperes esse, non solum qui egent cibo, potu, aut ueste, quae sunt necessaria naturae, sed qui egent opportunis ad conuenientiam sui status. Ac per hoc eadem ofynaliter se posse distribuere illis, sicut & aliis pauperibus. Ac per hoc non teneri ad eorum uexationem, si sibi commissa est dispensatio. Meminerint deinde ad repetitionem bonorum esse praecipuum affirmatiuum, & obligare non ad semper, sed pro loco, & tempore, ac per hoc propter scandalum pusillorum dissimulari potest ad tempus repetitio, sicut propter alias causas rationabiles potest differri. Hac siquidem ratione Ecclesiam non exigere decimas alicubi dicitur in calce huius articuli. Meminerint tertio quod gratiore Deo exhiberent famulatum quadoque procurando quod Ecclesia donaret, cum scilicet spiritali bono populi expedit, qua sollicitando repetitio nem. Temporalia namque propter spiritualia, & non econtra sunt, & esse debent apud Christianos.

B SED CONTRA est, quod Beatus Thomas Cantuarien. repetit res ecclesiarum cum scandalo Regis.

RESPON. Dicendum, quod circa temporalia bona distinguendum est. Aut enim sunt nostra, aut sunt nobis ad conseruandum pro aliis commissa, sicut bona Ecclesie committuntur prelati, & bona communia, quibus cumque reipublice rectoribus. Et talium conseruatio, sicut & depositorum, imminet his, quibus sunt commissa ex necessitate: & ideo non sunt propter scandalum dimittenda, sicut nec alia, quae sunt de necessitate salutis. Temporalia uero bona, quorum nos sumus domini, dimittenda, ea tribuendo si penes nos ea habeamus, uel non repetendo, si apud alios sint, propter scandalum quadoque quidem debemus, quantum autem non. Si enim scandalum ex hoc oriatur propter ignorantiam, uel infirmitatem aliorum, quod supra diximus esse scandalum pusillorum, tunc uel totaliter dimittenda sunt temporalia, uel aliter scandalum sedandum, scilicet per aliquam admonitionem. Vnde August. dicit in lib. de serm. Domi. in monte. Dandum est quod nec tibi, nec alteri noceat, quantum ab homine credi potest. Et cum negaueris quod petiit, indicanda est ei iustitia, & melius ei aliquid dabis, cum petentem iniuste correxeris. Aliquando uero scandalum nascitur ex malitia, quod est scandalum Pharisaeorum. Et propter eos qui sic scandalum concitant, non sunt temporalia dimittenda: quia hoc & noceret bono communi: daretur enim malis rapiendi occasio: & noceret rapientibus, qui retinendo aliena, in peccato remanent. Vnde Gregor. dicit in Mora. Quidam dum temporalia a nobis rapiunt, solummodo sunt tolerandi: quidam uero aequitate seruata

C

D

Secunda Secundae S. Thomae.

Ar. preced.

Lib. 1. c. 4. par. 1. tom. 4.

O 3 CURA

Vtrum de charitate debeat dari aliquod praeceptum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod de charitate non debeat dari aliquod praeceptum. charitas. n. imponit modum actibus omnium uirtutum, de quibus dantur praecepta, cum sit forma uirtutum, ut supra dictum est. sed modus non est in praecepto. ut communiter dicitur. ergo de charitate non sunt danda praecepta.

¶ 2. Praet. Charitas, quae in cordibus nostris per Spiritum sanctum infunditur, facit nos liberos. quia ubi Spiritus Domini, ibi libertas, ut dicitur. sed obligatio, quae ex praeceptis nascitur, imponitur, quia necessitatem imponit. ergo non sunt danda praecepta.

¶ 3. Praet. Charitas est praecipua inter omnes ad quas ordinantur praecepta, ut ex hoc patet. Si ergo de charitate dantur aliqua praecepta, ponitur in inter praecipua praecepta, quae decalogi: non autem ponitur inter praecepta sunt de charitate danda.

SED CONTRA. Illud quod Deus recipit cadit sub praecepto: requirit autem Deus uoluntatem cum, ut dicitur Deut. 10. ergo de dilectionis, quae est dilectio Dei, sunt danda praecepta.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra praecipuum importat rationem debiti. In tantum cadit sub praecepto, in quantum hic ratio est. aliquid debitum dupliciter. Vt scilicet modo per se bonum. Per se quidem debet unoquoque negotio id, quod est finis operis per se boni. Propter aliud autem debet, quod ordinatur ad finem, sicut medicus praecipit, ut sanetur: propter aliud autem, ut sanetur ad sanandum. Finis autem spiritualium operum uiniatur Deo, quod fit per charitatem. ordinantur, sicut ad finem, omnia que pertinent ad rituales uirtutes. Vnde et Apostolus dicit ad Rom. 12. praecepti est charitas de corde puro, et de conscientia, & fide non ficta. Omnes. n. uirtutes debent dantur praecepta, ordinantur uel ad propria, uel ad habendam rectam fidem, sicut in praecipua scientiam, sicut uirtutes, quae sunt coepta ad diuinum cultum: & haec tria requiruntur ad diuinum Deum. Nam cor impurum ad Deum abstractabitur per passionem inclinante ad carnalium scientia uero mala facit horrere deum, timorem Deo. Fides autem ficta trahit ad id, quod de Deo fingitur, separans a diuina ueritate. In quolibet autem genere deum potius est eo quod est propter aliud. Ergo praeceptum est de charitate, ut dicitur supra.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod praecipuum dicitur, cum de ceteris praeceptis modus dilectionis non cadit sub praecepto, quae dantur de aliis actibus uirtutum. Praecepto, Honora patrem tuum, & matrem non cadit, quod hoc ex charitate fiat. Praeceptum dilectionis sub praecipuis specialibus.

prohibendi non sola cura ne non sita subtrahantur, sed ne rapietes non sua, semetipsos perdant. Et per hoc patet solutio ad Primum.

AD SECUNDVM dicendum, quod si passim permitteretur malis hominibus, ut aliena raperent, vergeret hoc in detrimentum ueritatis, uirtutis & iustitiae. Et ideo non oportet propter quodcumque scandalum temporalia dimitti.

AD TERTIUM dicendum, quod non est de intentione Apostoli monere, quod cibis totaliter propter scandalum dimittatur, quia sumere cibum est de necessitate salutis: sed quod talis cibus est propter scandalum dimittendus, secundum illud 1. ad Corin. octauo. Non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

AD QUARTVM dicendum, quod secundum Augustinum in libro de sermone domini in monte, illud praeceptum domini est intelligendum secundum praeparationem animi, ut scilicet homo sit paratus prius pati iniuriam, vel fraudem, quam iudicium subire, si hoc expediat. Quandoque tamen non expedit, ut dicitur est. Et similiter intelligendum est uerbum Apostoli.

AD QUINTVM dicendum, quod scandalum quod vitabat Apostolus, ex ignorantia procedebat Gentilium, qui hoc non conuenienter: & ideo ad tempus abstinentum erat, ut prius instruerentur hoc esse debitum. Et ex simili causa Ecclesia abstinet a decimis exigendis in terris, in quibus non est consuetudo decimas soluere.

QVAESTIO XLIIII.

De praecipuis charitatis, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de praecipuis charitatis. ET CIRCA hoc quaeruntur octo.

¶ Primo, Vtrum de charitate sint danda praecepta.

¶ Secundo, Vtrum unum tantum, vel duo.

¶ Tertio, Vtrum duo sufficiant.

¶ Quarto, Vtrum conuenienter praecipiantur, ut Deus ex toto corde diligatur.

¶ Quinto, Vtrum conuenienter addatur, ex tota mente, &c.

¶ Sexto, Vtrum praeceptum hoc possit in uita ista impleri.

¶ Septimo, De hoc praecipio, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

¶ Octauo, Vtrum ordo charitatis cadat sub praecipio.

Lib. 1. c. 24. 35. & 36. 10. mo 4.

In soluz. ad 2.

In responsione ad ultimum in eodem articulo aduerte, quod ex hoc, quod Ecclesia non differt exactiorem decimarum in Italia usque ad admodum, sed simpliciter non petit, ne populi inuolueri, & infirmi scandalizentur, satis datur intelligi, quam parum ab Ecclesia debent temporalia aestimari, & quam facile debeat talia dimittere, ne fideles incidant in tentationem, & in laqueum diaboli.

¶ Spey quasi. quadragesima quarta articulum primum.

IN art. 1. q. 4. scito, quod charitatem praecedunt dispositiones ex natura quidem iure duae partes iustitiae. scilicet declinare a malo, & facere bonum: ex diuino autem iu-